

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

19. An si pendente conditione, sub qua lata est excommunicatio, si creditor, v. g. terminum absolutionis à iudice latum proroget, & postea debitor non solvat, incurrat talem censuram? Et supponitur ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

peritur tempore impletæ conditionis, & non retrotrahitur ad tempus in quo prolata est sententia. Sic Ayala. Vnde non est audiendus Hugolinus de cens. tab. 1. cap. 10. §. 6. num. 3. qui ab hac doctrina dissentit propter divisionem cap. quod ad consultationem, de sent. & re judic. ubi oppositum videtur statui, quia, ut observat Cornejo loco citato, decisio illius capitis intelligenda est de aliis sententiis judicialibus, in quibus non intervenit aliqua censura.

4. Sed ex his oriuntur aliquæ pulchræ dubitationes. Prima, an si pendente conditione, ille in quem censura lata est, forum mutet, adveniente conditione censuram nihilominus incurrat? Secunda, quid si conditione pendente iudex moriatur? Et ad primam affirmative respondeo. Ad secundam verò negativè, ex rationibus, quas adducit Cornejo ubi supra in 3. p. de cens. in gen. tract. 5. disp. 4. dub. 3. q. 3. & 5. Queritur etiam hic, an si conditio esset de futuro, & omnino impertinens, censura esset valida? Negativè respondet Cornejo loco citato cum Hugolino & Suarez, quia hoc esset abusus spiritualis potestatis; sed hæc ratio non placet Turriano ubi supra. Videtur enim probare solum talem excommunicationem illicitam esse, non autem nullam, nam iudex potest facere suum consensum dependentem à qualibet conditione: ergo talis actus cum aliis non sit jure positivo irritus habebit effectum: non apparet autem quo jure sit irritus, & ideo puto utramque sententiam probabilem esse.

RESOL. XIX.

An si pendente conditione, sub qua lata est excommunicatio, si creditor v. g. terminum absolutionis à iudice latum proroget, & postea debitor non solvat, incurrat talem censuram?

Et supponitur posse creditorem terminum prorogare.

Sed difficultas est, si debitor non solvat in secundo termino, quid sit faciendum. Ex part. 5. tract. 9. Refol. 65.

Suppono contra Hugolinum de cens. tab. 1. cap. 20. §. 6. n. 5. posse creditorem terminum prorogare, ita ut adveniente conditione, & primo termino à iudice concessio censura non obliget. Ita Navar. cap. 27. n. 14. Sylvest. verb. excommunicatio 2. num. 1. cal. 13. & alij communiter. Sed difficultas est, quid si debitor non solvat in secundo termino prorogato? & respondent ferè omnes Doctores non incurrit talem censuram, si prorogatio facta fuit à creditore, iudice ignorante, quia prorogare, aut suspendere censuram, est actus jurisdictionis, quam non habet creditor ut latè prosequitur Hugolinus loco citato, ubi plures refert, quos sequitur Sayrus lib. 1. de cens. cap. 11. num. 20.

2. Verum oppositum tenet Cornejo in 3. p. tr. 5. de cens. in gen. disp. 4. dub. 2. q. 3. non quia creditor censuram suspendat, sicut suspendit terminum, sed quod à iudice suspendi credatur eo ipso, quod creditor, ad cuius instantiam lata fuit, suspendi voluit ad termini prorogationem, & sic effectum habebit, si in secundo termino prorogato debitor non solvat, ut alia ratione motus docet Suarez disp. 3. section. 7. num. 11. & ideo dicendum utramque sententiam non carere sua probabilitate.

RESOL. XX.

Enit olim lata excommunicatio per vim, & metum, quæ fuerint tunc à me, an fuerint nulla?

Idem est de absolutione excommunicationis. Ex part. 5. tract. 9. Refol. 69.

Tom. V.

§. 1. Nullam fuisse, docet Cornejo in 3. p. tract. 5. de cens. in gen. disp. 2. dub. 4. Hugolinus de cens. tab. 1. cap. 2. §. 4. n. 2. Sayrus lib. 1. cap. 6. n. 9. quos citat, & sequitur novissimè doctus Iuriconsultus Antonius Cabrereros de Avendaño in tract. de metu lib. 2. cap. 31. n. 171. cuius fundamentum est quod absolutio ab excommunicatione per eandem vim & metum extorta, est invalida, ut expressè deciditur in cap. unit. de iis quæ vi, metu & causa fiunt, in 6. ergo similiter est invalida excommunicatio eodem metu extorta. Confirmatur secundò, quia iura in favorabilibus sunt amplianda, & in odiosis restringenda: ergo si absolutio censetur jure irrita ratione metus, & violentiæ, multò magis id censendum est de ipsa excommunicatione; quia excommunicatio odiosa est, absolutio vero favorabilis. Tertio adstruitur ex vulgari regula à pluribus approbata, nimirum quod quando aliqua veteri jure facta sunt paria, id, quod jure novo de uno statuitur, extendi debet ad alterum; sed jus ligandi, & solvendi sunt paria: ergo quod in d. cap. unit. statutum est de absolutione, idem similiter statutum censeri debet de ipsa excommunicatione. Quartò probatur ex text. in cap. verbum Dei, de penitentia disp. 1. ubi dicitur eum, qui non habet potestatem absolvendi non habere potestatem ligandi. Ergo sicut metu coactus invalidè absolvit, ita etiam invalidè excommunicat. Hæc sententia est probabilis.

2. Sed non minùs probabilem contrariam esse existimo, nempe excommunicationem latam per vim & metum, esse validam, & ita tenet Coninch de Sacram. disp. 13. dub. 5. num. 36. Metolla tom. 1. disp. 1. cap. 3. dub. 19. n. 257. Suarez de cens. disp. 1. sect. 5. n. 2. Alterius de cens. tom. 1. lib. 3. cap. 2. disp. 9. & alij. Et ratio est, quia ea quæ metu sunt, valida sunt, nisi jure aliquo impediuntur, cum voluntas coacta voluntas sit, ex Aristotele 3. Ethic. cap. 1. & l. si mulier. §. si metu, ff. quod metu causa: ergo, &c. Deinde qui per metum fert excommunicationem, habet intentionem ligandi, vel non. Si primum, non obstat metus quominus vim ligandi habeat, siquidem intentio nunquam potest aliqua vi humana extorqueri. Si secundum, excommunicatio erit irrita, sed non ratione metus, sed defectu intentionis. Et ideo hanc sententiam novissimè Hurtado de censur. in comm. difficul. 6. num. 24. ubi sic ait. Quod autem censura feratur metu gravi, seu cadente in constantem virum, non obstat valori censuræ, quia censura sic lata nullo jure irritatur, quia in primis non jure naturali, quia quamvis eo metu fiat, est simpliciter voluntaria, deinde non jure aliquo positivo, quia nullum est, quo irritetur, etiam si absolutio à censura, quamvis favorabilis ipsis absolvendo irritetur, in cap. unico, de iis quæ vi, metu & causa fiunt, in 6. quia ad hanc irritandam fuit major ratio, quam ad irritandam lationem censuræ, quia crebrius contingit absolutionem fieri metu, quam lationem censuræ, præsertim quod nullitas absolutionis metu extortæ est favor potestatis Ecclesiasticæ, quæ maxime infirmaretur, si absolutio sic extorta maneat valida, non verò si latio censuræ aliàs justa: & magis prospiciendum est favori potestatis Ecclesiæ, quam delinquentis indigni favori. Hæc Hurtado cui libenter adhareo.

RESOL. XXI.

An si iudex sit excommunicatus, validè alium excommunicet?

Idem est dicendum de iudice suspensò, & nominatim denunciato, vel notorio percussore Clerici.

Et quid dicendum est, si iudex excommunicatus, aut suspensus est occultus? Ex part. 5. tract. 9. Refol. 50.

B

§. 1. Doct.